

Briuselis, 2025 m. gegužės 13 d.
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl įtraukios, į besimokančius asmenis orientuotos praktikos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei mokyklinio ugdymo srityse

Delegacijoms priede pateikiamos pirmiau nurodytos Tarybos išvados, kurias Taryba (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) patvirtino 2025 m. gegužės 12 d. posėdyje.

Tarybos išvados dėl įtraukios, į besimokančius asmenis orientuotos praktikos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei mokyklinio ugdymo srityse

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

PRIMINDAMA Sąjungoje priimtus tekstus dėl švietimo bei mokymo ir socialinių klausimų, susijusių su politikos reikalais,

AKCENTUOJA, kad

1. įtraukaus švietimo principai atspindi pagrindines visų besimokančių asmenų teises, įtvirtintas UNESCO konvencijoje dėl kovos su diskriminacija švietimo srityje, JT vaiko teisių konvencijoje, JT asmenų su negalia teisių konvencijoje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje;
2. švietimo ir mokymo vaidmuo yra labai svarbus puoselėjant įtraukią ir demokratinę visuomenę ir skatinant konkurencingumą bei klestėjimą. Įtrauki visuomenė, sukurta lygiateisio ir kokybiško švietimo ir mokymo, suteikiančio prieinamą infrastruktūrą, mokymo medžiagą ir pedagoginius metodus, pagrindu, užtikrina ir gerina galimybes, gerovę ir tobulėjimą visiems besimokantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų kilmę, gebėjimus ar aplinkybes. Be įtraukaus švietimo, inovacijų ir tvarios pažangos potencialas yra ribotas, o išnaudojant įvairius visų asmenų talentus ir perspektyvas padidinama tiek socialinė sanglauda, tiek konkurencingumas;

3. ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra bei mokyklinis ugdymas atlieka labai svarbų vaidmenį diegiant prevencines priemones socialinei nelygybei mažinti, kartu skatinant ilgalaikę asmeninę ir visuomenės gerovę. Įtraukia, į besimokančius asmenis orientuota praktika ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei mokyklinio ugdymo srityse skatinamos lygios galimybės, socialinė sanglauda ir visapusiškas visų vaikų ir besimokančių asmenų dalyvavimas švietimo sistemoje ir visuomeniniame gyvenime, kartu prisidedant prie visapusiško jų asmeninės, emocinės ir socialinės raidos. Šia praktika taip pat užtikrinama, kad švietimo ir mokymo sistemos išliktų atsparios, pritaikomos ir lygiateisės, ir visiems būtų suteikta galimybių tobulėti ir išnaudoti visą savo potencialą;
4. įtraukaus švietimo koncepcija ir jos integravimas į valstybių narių švietimo ir mokymo politikos sistemas buvo išplėtoti ir toliau plėtojami. Dabar įtraukus švietimas vis dažniau vertinamas kaip sisteminis metodas, pritaikytas visiems besimokantiems asmenims, kad būtų užtikrinta jų visuotinė teisė mokytis. Tikslas – suteikti prasmingų, kokybiškų švietimo galimybių ir nuolatinę paramą kiekvienam besimokančiam asmeniui, laikantis Europos socialinių teisių ramsčio pirmojo bei vienuoliktojo principų ir Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu pirmojo strateginio prioriteto.

PABRĖŽIA, kad

5. šiose išvadose sąvokos „ankstyvasis ugdymas ir priežiūra“ (ECEC) ir „mokyklinis ugdymas“ turi būti suprantamos pagal nacionalinę teisę ir kiekvienos nacionalinės švietimo ir mokymo sistemos struktūrą.

PATVIRTINA, kad:

6. dėl technologijų pažangos, rengiamų novatoriškų pedagoginių metodų ir kintančių visuomenės poreikių švietimo ir mokymo sistemos iš esmės pertvarkomos. Dėl šių permainų keičiasi mokymas, mokymasis, vertinimas bei įvertinimas ir vis daugiau dėmesio skiriama individualiems poreikiams pritaikyti, novatoriškai, įtraukiai ir lanksčiai praktikai;

7. pastarojo meto krizės, įskaitant gaivalines nelaimes, ginkluotus konfliktus, pavyzdžiui, Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, ekonominį nestabilumą ir ekstremaliąsias visuomenės sveikatos situacijas, taip pat politiniai ir socialiniai neramumai, keliantys grėsmę pagarbai žmogaus orumui ir tolesnei žmogaus teisių pažangai, įsitvirtinusiai Europos švietimo erdvėje, daro didelį ir dažnai ilgalaikį poveikį švietimo ir mokymo sistemoms visoje Europoje. Šie veiksniai gali sutrikdyti mokymąsi ir apriboti galimybes naudotis ištekliais, todėl gali padidėti nelygybė;
8. didėjanti vaikų ir besimokančių asmenų įvairovė kelia iššūkių ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigoms ir mokykloms, todėl ryškėja būtinybė veiksmingai reaguoti į įvairius jų poreikius. Šios įstaigos turėtų būti atsparesnės, prieinamesnės ir įtraukesnės, kad būtų skatinamos lygiateisės mokymosi galimybės ir holistinė kiekvieno vaiko ir besimokančio asmens raida, taip prisidedant prie socialinės sanglaudos;
9. užtikrinant sėkmingą įtraukų švietimą, itin svarbų vaidmenį atlieka mokyklų vadovai, mokytojai, profesijos mokytojai ir kiti darbuotojai, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje. Tačiau daugelyje valstybių narių kvalifikuotų specialistų įdarbinimas ir išlaikymas darbo vietoje ir toliau kelia didelių iššūkių, kurie gali trukdyti veiksmingai įgyvendinti įtraukų švietimą.

10. ankstyvieji ugdymo metai, ypač ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigose, yra labai svarbūs kuriant įtraukaus mokymosi pagrindus. Tais metais skatinama visapusiška vaikų asmeninė, emocinė ir socialinė raida, formuojamas jų pozityvus požiūris į mokymąsi, stimuliuojamas jų smalsumas ir ugdomas pasitikėjimas savimi. Lygiateisės galimybės pasinaudoti kokybiško švietimo, ankstyvųjų intervencinių priemonių ir įtraukios pedagogikos paslaugomis gali reikšmingai padidinti visų vaikų galimybes gyvenime pasiekti sėkmingų rezultatų;
11. taikant įtraukią, į besimokančius asmenis orientuotą praktiką, švietimo procese dėmesys sutelkiamas į kiekvieną savo iššūkių, interesų ir talentų turintį asmenį ir taikomi lankstūs bei pritaikomi metodai, kad būtų atliepiami besimokančių asmenų poreikiai ir jiems padedama išnaudoti visą savo potencialą ir pasiekti gerų akademinių rezultatų, įveikiant suvaržymus, kuriuos lemia struktūrinė nelygybė, žalingos visuomenės normos ir stereotipai;
12. neformalusis švietimas dėl savo įtraukaus aspekto gali prisidėti prie besimokančių asmenų socialinių emocinių įgūdžių raidos ir tobulinimo. Svarbu kurti formaliojo ir neformaliojo švietimo sąsajas bei skatinti bendras iniciatyvas ir veiksmus šioje srityje;
13. duomenimis grindžiami mokslinių tyrimų rezultatai rodo, kad įtraukus švietimas yra naudingas visiems besimokantiems asmenims, kiek tai susiję su mokymosi rezultatais, asmenine, emocine bei socialine raida ir bendra gerove, o tais atvejais, kai įvairios kilmės ir gebėjimų besimokantys asmenys įtraukiami į įprastines klases ir jų poreikiai tenkinami taikant konkrečias paramos priemones, jie yra labiau linkę užmegzti pozityvius socialinius santykius, išsiugdyti didesnę savivertę ir stipresnius problemų sprendimo įgūdžius, kurie yra labai svarbūs siekiant mokytis visą gyvenimą ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime bei darbo rinkoje;
14. labai svarbi yra prieiga prie kokybiškų duomenų apie besimokančių asmenų rezultatus, įtraukią praktiką ir kliūtis, su kuriomis susiduria įvairių ir specialiųjų ugdymo poreikių turintys besimokantys asmenys, kad būtų stebima pažanga, įvertintas įtraukaus švietimo politikos poveikis ir užtikrinta, kad mokyklose taikoma praktika būtų nuolat pritaikoma prie kintančių visų besimokančių asmenų poreikių;

15. duomenimis grindžiama politika, į kurią įtraukiami duomenys apie įtraukios praktikos veiksmingumą, yra itin svarbi padedant rengti ir įgyvendinti įtraukaus švietimo ir mokymo sistemas visais lygmenimis ir užtikrinti, kad intervencinės priemonės būtų pritaikytos prie besimokančių asmenų įvairių poreikių, kartu skatinant kokybišką ir lygiateisį švietimą ir mokymą;
16. veiksmingas ir kokybiškas pirminis mokytojų rengimas ir tęstinis profesinis tobulėjimas, pagrįstas duomenimis ir geriausia praktika, taip pat mokytojų poreikiais ir lūkesčiais, yra itin svarbus siekiant suteikti mokyklų vadovams, mokytojams, profesijos mokytojams ir kitiems darbuotojams, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigose, žinių, įgūdžių, nuostatų ir mokymo strategijų, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos įtraukiam švietimui. Tai apima pasirūpinimą, kad jie galėtų naudotis etiškėmis ir saugiomis pagalbinėmis technologijomis, kuriomis būtų padedama įvairių poreikių turintiems vaikams ir besimokantiems asmenims įprastinėse ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų grupėse, klasėse ir mokyklose;
17. kad įtraukaus švietimo principai būtų integruoti į švietimo ir mokymo sistemas, reikia visapusiško, visos mokyklos bendruomenės dalyvavimo grindžiamo požiūrio, kurio laikantis mokymosi procesai, mokymo praktika, vertinimo metodai, mokyklos aplinka ir paramos paslaugos būtų suderinti, kad visiems besimokantiems asmenims būtų užtikrinta visapusiška švietimo patirtis ir gerovė, o mokyklų vadovai, mokytojai, profesijos mokytojai ir kiti darbuotojai būtų iš įvairių visuomenės sluoksnių.

ATSIŽVELGDAMA Į:

18. įtraukaus švietimo praktikos, grindžiamos į besimokančius asmenis orientuotu požiūriu, kurio laikantis atsižvelgiama į įvairius kiekvieno asmens poreikius, interesus ir mokymosi stilių tiek ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros, tiek mokyklinio ugdymo srityse, svarbą;
19. diversifikuoto ir kvalifikuoto pedagoginio personalo grupės svarbą gerinant visų besimokančių asmenų mokymosi rezultatus ir tokių veiksmų indėlį į socialinę sanglaudą ir demokratinės visuomenės raidą;

20. komunikacijos ir bendradarbiavimo su visomis šeimomis, tėvais ar teisėtais globėjais svarbą siekiant užtikrinti, kad sprendimai būtų priimami atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus;
21. poreikį toliau sistemingai plėtoti ir įgyvendinti duomenims grindžiamą politiką ir praktiką, kad būtų atsižvelgta į kintančius ir įvairius vaikų bei besimokančių asmenų poreikius tiek ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros, tiek mokyklinio ugdymo srityse, kartu užtikrinant, kad tie metodai atspindėtų švietimo ir mokymo sričiai aktualius naujausius mokslinius tyrimus.

PAŽYMI, kad reikia:

22. kuo anksčiau užtikrinti tinkamą besimokančių asmenų įvairių poreikių nustatymą, siekiant sukurti įtraukią ir saugią mokymosi aplinką, kurioje visi besimokantys asmenys būtų skatinami dalyvauti lygiateisio ir kokybiško švietimo ir mokymo sistemose, kartu gerbiant įvairovę bei bendras Europos vertybes ir skatinant skaitmeninį humanizmą;
23. atsižvelgti į įvairius besimokančių asmenų poreikius teikiant tinkamas duomenimis grindžiamas paramos priemones, tuo pat metu besimokantiems asmenims, taip pat mokyklų vadovams, mokytojams, profesijos mokytojams ir kitiems darbuotojams suteikiant žinių, įgūdžių ir nuostatų, kad jie galėtų pripažinti ir vertinti įvairovę bei skatinti socialinę sanglaudą, lygybę, savirealizaciją ir aktyvų pilietiškumą;
24. plėtoti ir stiprinti mokslinių tyrimų, patikimų duomenų rinkimo ir tyrimų sistemas įtraukaus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei mokyklinio ugdymo srityse, kad būtų padedama strategiškai pasirinkti veiksmingus ir efektyvius įtraukius metodus.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ:

25. kai aktualu, toliau plėtoti ir įgyvendinti integruotą ir visapusišką strategiją, kuria siekiama gerų mokymosi rezultatų, ir įtraukia politiką, kuria skatinamas aktyvus visų vaikų ir besimokančių asmenų dalyvavimas, užtikrinant lygiateises galimybes naudotis kokybiškomis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei mokyklinio ugdymo paslaugomis ir šalinant mokymosi kliūtis;
26. skatinti tikslingus, lanksčius, diferencijuotus ir individualizuotus mokymo ir ugdymo vertinimo metodus bei strategijas, kad būtų atsižvelgta į įvairius besimokančių asmenų poreikius, o švietimo aplinkoje būtų remiamas visapusiškas kiekvieno besimokančio asmens dalyvavimas, nepriklausomai nuo jo pradinės padėties;
27. laikantis visos mokyklos bendruomenės dalyvavimu grindžiamo požiūrio, toliau plėtoti įtraukia ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei mokyklų kultūrą ir praktiką, kuriomis gerbiama ir vertinama įvairovė, puoselėjama pagarba visiems asmenims ir sektiniams pavyzdžiams iš visų visuomenės sluoksnių ir skatinami bendradarbiavimu grindžiami mokymosi metodai, pagal kuriuos vaikai, besimokantys asmenys, šeimos, tėvai ar teisėti globėjai, mokyklų vadovai, mokytojai, profesijos mokytojai ir kiti darbuotojai, pavyzdžiui, pagalbiniai ir specializuoti darbuotojai, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje, bendradarbiauja, kad būtų kuriamos palankios mokymosi bendruomenės, kuriose būtų patenkinti kiekvieno asmens mokymosi poreikiai ir užtikrinta gerovė;
28. užtikrinti, kad būtų dedamos pastangos visų besimokančių asmenų nuomones ir požiūrius įtraukti į su jais susijusių švietimo klausimų svarstymą siekiant stiprinti jų gebėjimą prisidėti prie pokyčių ir bendrystės jausmą, kartu užtikrinant, kad jie jaustųsi įgalintais, įtrauktais ir aktyviais demokratinių procesų dalyviais;

29. skatinti platesnį šeimų, tėvų ar teisėtų globėjų dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų ir mokyklų gyvenime, siekiant remti jų vaikų poreikių ir gebėjimų bei jų socialinės, ekonominės ir kultūrinės kilmės pripažinimą, kartu atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus;
30. apsvarstyti galimybę investuoti į pirminį mokytojų rengimą bei tęstinį profesinį tobulėjimą ir paramą mokyklų vadovams, mokytojams, profesijos mokytojams ir kitiems darbuotojams, pavyzdžiui, pagalbiniams ir specializuotiems darbuotojams, siekiant užtikrinti, kad jie turėtų žinių, įgūdžių ir nuostatų, kad galėtų įgyvendinti įtraukią mokymo ir vertinimo praktiką, pripažinti ir tenkinti įvairius besimokančių asmenų poreikius ir skatinti palankią mokymosi aplinką;
31. remiantis esamomis struktūromis, kad nebūtų užkraunama papildoma administracinė našta, stiprinti pastangas rinkti ir analizuoti duomenis apie įtraukią praktiką ir visų besimokančių asmenų mokymosi rezultatus, ypač daug dėmesio skiriant nepakankamai atstovaujamos ir marginalizuotos kilmės bei specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenims, kartu vengiant „etikečių klajavimo“ ir stigmatizavimo, siekiant užtikrinti, kad politika būtų grindžiama patikimais ir naujausiais duomenimis;
32. remti veiksmingos įtraukios praktikos analizę ir mokslinių tyrimų rezultatų panaudojimą rengiant praktines įtraukties strategijas, užtikrinant, kad tos strategijos būtų aktualios kontekstui ir pritaikytos įvairiai švietimo aplinkai;

33. kai tinkama, skatinti etišką ir saugų pagalbinių technologijų ir skaitmeninių priemonių naudojimą, pasinaudojant naujomis galimybėmis, kurių gali suteikti dirbtinis intelektas, siekiant padidinti įvairių poreikių turinčių asmenų galimybes pasinaudoti šiomis technologijomis bei priemonėmis, pagerinti jų mokymosi rezultatus ir skatinti vienodas galimybes naudotis tomis technologijomis bei priemonėmis;
34. toliau skatinti politikos formuotojų, tyrėjų, jaunimo, mokyklų vadovų, mokytojų, profesijos mokytojų ir kitų darbuotojų, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje, ir kitų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti, kad visose švietimo ir mokymo sistemose būtų dalijamasi duomenimis grindžiama praktika, ji būtų vertinama ir įgyvendinama;
35. skatinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų, mokyklų ir aukštojo mokslo bei mokslo tiriamųjų įstaigų bendradarbiavimą kuriant novatoriškus, duomenimis grindžiamus, įtraukius ir į besimokančius asmenis orientuotus metodus, kurie padėtų mokyklų vadovams, mokytojams, profesijos mokytojams ir kitiems darbuotojams, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje, atlikti savo darbą;
36. stiprinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų, mokyklų, socialinių tarnybų, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų, jaunimo organizacijų ir bendruomenės organizacijų partnerystes, kad būtų remiamas holistinis vaikų ir besimokančių asmenų ugdymas, atsižvelgiant tiek į švietimo, tiek į socialinius ir ekonominius veiksnius, turinčius įtakos jų mokymosi rezultatams ir gerovei;
37. stebėti ir vertinti įtraukaus švietimo politikos ir praktikos veiksmingumą, naudojant įvairias priemones, įskaitant besimokančių asmenų, mokyklų vadovų, mokytojų, profesijos mokytojų ir kitų darbuotojų, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje, šeimų, tėvų ar teisėtų globėjų atsiliepimus, prireikus atliekant koregavimus, kad būtų užtikrintas nuolatinis tobulėjimas.

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS:

38. toliau teikti paramą valstybių narių pastangoms įgyvendinti įtraukią švietimo praktiką pasitelkiant ES finansavimą naudojant visas turimas priemones, nedarant poveikio deryboms dėl daugiameinės finansinės programos po 2027 m. ir plėtojant išteklius, kuriais skatinama duomenimis grindžiama įtrauki politika, be kita ko, naudojantis Nuolatinės rodiklių ir lyginamųjų standartų grupės ekspertinėmis žiniomis;
39. toliau teikti paramą valstybėms narėms tarpusavio mokymosi veikloje, kuria sudaromos galimybės pasinaudoti mokslinių tyrimų rezultatais ir pasimokyti iš patirties skatinant pokyčius ir inovacijas visose švietimo bei mokymo sistemose;
40. toliau kurti moksliniais tyrimais grindžiamos veiksmingos ir efektyvios įtraukaus švietimo politikos ir praktikos saugyklą, remiantis esamais ištekliais, pavyzdžiui, Europos mokyklinio ugdymo platforma, siekiant remti mokyklų vadovus, mokytojus, profesijos mokytojus ir kitus darbuotojus, be kita ko, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje, taip pat vietos, regioninę ir nacionalinę politiką, kad būtų pagerinti visų vaikų ir besimokančių asmenų mokymosi rezultatai;
41. toliau bendradarbiauti ir siekti sinergių su tarptautinėmis organizacijomis, nepriklausomomis agentūromis ir kitais atitinkamais tarptautiniais suinteresuotaisiais subjektais, pavyzdžiui, Europos specialiųjų poreikių ir įtraukaus švietimo agentūra, EBPO, Tarptautine švietimo pasiekimų vertinimo asociacija (IEA), UNESCO, UNICEF ir Europos statistikos sistema, kad būtų sustiprinti su įtraukiu švietimu susiję duomenys, kartu vengiant kurti naujas struktūras;
42. atsižvelgti į šias išvadas rengiant ir įgyvendinant veiksmus įtraukaus švietimo srityje, kartu laikantis subsidarumo principo.

PRAŠO KOMISIJOS IR VALSTYBIŲ NARIŲ:

43. toliau išnaudoti visą visų programos „Erasmus+“ aspektų ir veiksmų potencialą, kad pasitelkiant projektus, praktiką ir pedagogines priemones būtų remiamas įtraukus švietimas, ir kuo geriau pasinaudoti programos įtraukio požiūriu į judumą mokymosi tikslais, kad būtų pasiekta realių pokyčių visose švietimo ir mokymo sistemose;
 44. įsipareigoti užtikrinti, kad įtraukus švietimas išliktų vienu iš ES lygmens prioritetų švietimo ir mokymo srityje, prisidedančiu prie visapusiško Europos švietimo erdvės ir JT darnaus vystymosi tikslų, visų pirma 4 tikslo (kokybiškas švietimas), įgyvendinimo;
 45. tęsti visų švietimo ir mokymo sektoriaus suinteresuotųjų subjektų dialogą ir bendradarbiavimą vietos, regioniniu, nacionaliniu, ES ir tarptautiniu lygmenimis, kad būtų sukurtos įtraukios, lygiateisės ir į besimokančius asmenis orientuotos švietimo ir mokymo sistemos, kuriomis būtų remiama visų besimokančių asmenų raida.
-